STAŇTE SE PĚSTOUNEM

INFORMAČNÍ BROŽURA PRO ZÁJEMCE O PĚSTOUNSKOU PÉČI

KARLOVARSKÝ KRAJ

1 OBSAH

1 ÚVOD aneb Proč vás děti potřebují ... 3

2 CO JE PĚSTOUNSKÁ PÉČE ... 4

3 PRO JAKÉ DĚTI HLEDÁME PĚSTOUNY? ... 7

4 KDO SE MŮŽE STÁT PĚSTOUNEM? ... 9

5 JAK SE STÁT PĚSTOUNEM aneb Na co se připravit ... 12

6 JAK PROBÍHÁ PÁROVÁNÍ DÍTĚ – PĚSTOUN? ... 14

7 CO SE DĚJE PO PŘEVZETÍ DÍTĚTE aneb autentická zkušenost pěstounů z Karlovarského kraje ... 16

8 DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE a další hmotné zabezpečení pěstouna ... 17

9 KONTAKTY ... 19

1 ÚVOD aneb Proč vás děti potřebují

Děti, pro které hledáme pěstounské rodiny, jsou aktuálně umístěné v ústavních zařízeních.

Dlouhodobé výzkumy ukazují, že ústavní výchova má na děti devastující vliv. U těchto dětí se rozvíjejí deprivační procesy, dochází k různým poruchám ve vývoji. Ty se délkou pobytu v zařízení stupňují. Tyto poruchy jsou často příčinou agresivity, závislostního chování, kriminálního jednání a dalších patologických projevů v pozdějším věku. Pokud dítě odchází ze zařízení v době zletilosti, je velmi pravděpodobné, že nebude schopno naplnit požadavky společnosti. Nikoliv proto, že by nechtělo, zkrátka to neumí a umět nikdy nebude. Navazování vrstevnických a partnerských vztahů bude pouze povrchní. Stejně tak rodičovství bude ústavní výchovou poznamenáno. Je třeba si také uvědomit, že následně dochází k řetězení nesprávných výchovných vzorců z generace na generaci. Velmi zjednodušeně lze říci, že děti rodičů, kteří sami prošli výchovou ústavního zařízení, jsou už z principu ohroženy.

Tyto děti potřebují, aby měly možnost se od vás naučit, jak si udržet partnerský vztah, jak pečovat o domácnost a o děti, zkrátka, jak obyčejně žít.

Nehledáme ideálního pěstouna

Pěstoun, který by splnil všechna kritéria, pravděpodobně neexistuje.

Hledáme tolerantní rodiny, schopné pochopit odlišnosti dětí a přijmout je takové, jaké jsou. Pěstounská péče je služba dítěti, která mu má pomoci vyrovnat se s těžkostmi, jež mu život připravil. Mějte vždy na paměti, že se nechystáte stát rodičem dítěte, ale budou z vás pomáhající profesionálové.

Závěrem této kapitoly si dovolíme jeden výstižný citát:

„Jízda na tříkolce je jiná než jízda na bicyklu. Ano, v mnohém je to podobné,
šlape se a kroutí řídítky. Při jízdě na bicyklu však musíme navíc držet rovnováhu
do stran. Jízda na kole není těžká, ale není to samozřejmost.
Je to dovednost, kterou je třeba si osvojit.
Podobný rozdíl je mezi náhradním a biologickým rodičovstvím.
Obě jsou si v mnohem podobné, ale přesto náhradní rodiče musejí mít navíc znalosti, dovednosti
a schopnosti, které biologičtí rodiče často vůbec nepotřebují.“
(Jeroným Klimeš)

Pokud nenajdete informace, které jste hledali v této brožurce, podívejte se na:
Webové stránky: www.pestounskapecevkk.cz
Pěstounská péče v KK

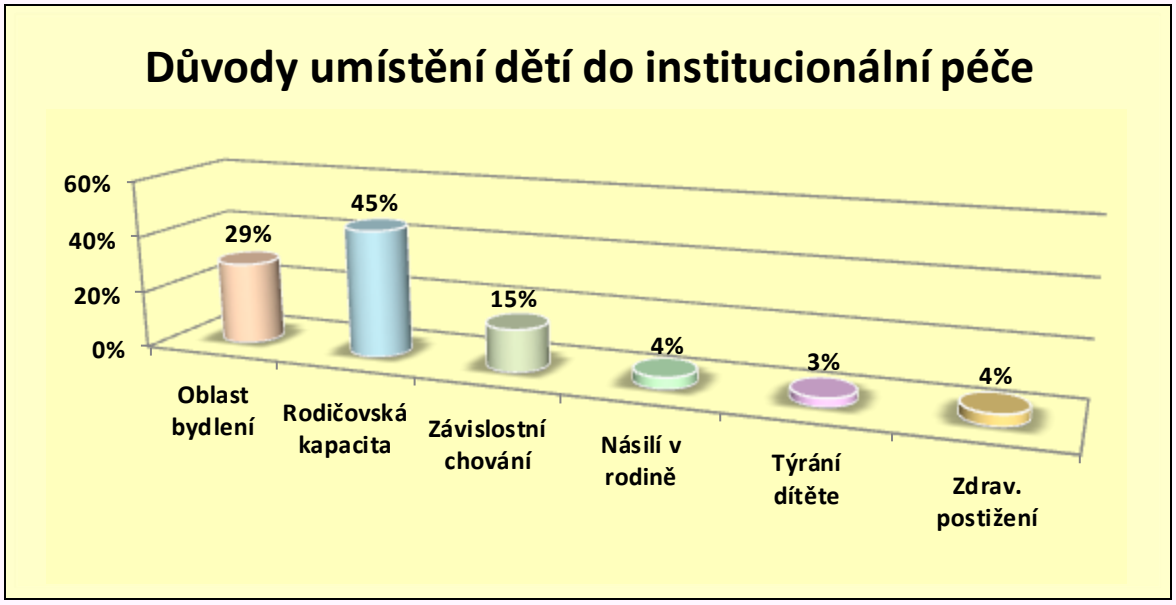
Vytvořil kolektiv pracovníků oddělení sociálně-právní ochrany dětí,
odboru sociálních věcí Krajského úřadu Karlovarského kraje.

2 CO JE PĚSTOUNSKÁ PÉČE

Pěstounská péče je státem garantovaná forma náhradní rodinné péče, kdy stát finančně přispívá na hmotné zabezpečení dítěte a vyplácí odměnu tomu, komu bylo dítě svěřeno. Pěstoun poskytuje rodinné zázemí opuštěnému dítěti, které má své biologické rodiče, ale ti se nechtějí, nebo se nemohou o dítě z nejrůznějších důvodů postarat.

Nejčastějšími důvody, proč jsou děti z Karlovarského kraje umisťovány do institucionální péče, jsou následující:

- nedostatečné rodičovské dovednosti (přibližně 45 % případů),
- nedostatečná kvalita bydlení (přibližně 29 % případů),
- závislostní chování rodičů (přibližně 15 % případů),
- násilí v rodině či zdravotní postižení dítěte (4% případů).

Zdroj: Databáze dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

Výše uvedené informace fakticky znamenají, že pěstounská péče je pro dítě lepší alternativou než výchova v dětském domově. Dítě, které přijmete, s vámi bude bydlet, podílet se na chodu domácnosti, učit se běžným věcem jako ostatní děti. Jako pěstouni poskytnete záruky za řádnou výchovu svěřeného dítěte.

Budete spravovat záležitosti svěřeného dítěte, ale pouze v běžných věcech, nikoliv ve věcech významných. Za významné jsou považovány např. složitější léčebné a obdobné zákroky (může jít např. i o tetování, nebo úpravu plastickou chirurgií), volba vzdělání, nebo pracovního uplatnění dítěte, ale také třeba volba náboženského vyznání dítěte. Pokud by docházelo mezi pěstouny a zákonnými zástupci dítěte ke sporům v těchto záležitostech, může rozhodnout soud.

V případě, že rodiče pobyt rodičů není znám, může soud přenést rozhodování o významných záležitostech dítěte na pěstouny.

Rodiče dítěte svěřeného do pěstounské péče, zůstávají nadále zákonnými zástupci a není vyloučeno, že se budou chtít s dítětem stýkat. Pěstoun má pak povinnost bezpečný styk dítěte s rodiči podporovat. Nikdy však na tuto složitou záležitost nebude sám. Četnost a bezpečí kontaktů bude řízena především pracovníkem

orgánu sociálně-právní ochrany dětí a pracovníkem tzv. *provázející organizace* (význam termínu je objasněn níže). Je však důležité říci, že kontakt dítěte s rodičem, je ve většině případů pro dítě velmi významným a usnadňuje proces hledání identity dítěte.

Za tyto služby, které dítěti poskytnete, budete státem odměňováni formou měsíční dávky pěstounské péče – odměna pěstouna. (Více k dávkám pěstounské péče kapitola 6.)

Rodičům naopak nezaniká povinnost hradit na děti výživné, které ovšem neobdrží pěstoun, výživné je odváděno státu a státem je případně také vymáháno.

O tom, jaké požadavky jsou kladeny na osobu pěstouna, se dozvíte více v kapitole č. 4.

DOBA TRVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Obecně lze říci, že pěstounská péče vzniká rozhodnutím soudu a končí zletilostí dítěte, případně však také návratem dítěte do původní rodiny, či jiným rozhodnutím soudu o výchově dítěte, přičemž návrh na zrušení pěstounské péče může podat i sám pěstoun. Pěstounská péče může být tedy krátkodobá, střednědobá i dlouhodobá. Vždy záleží na konkrétní situaci dítěte. Vy, jako pěstoun, tu jste především proto, abyste dítěti usnadnili cestu, ať už bude směřovat kamkoliv.

Je potřeba si uvědomit, že pěstounskou péčí si nelze kompenzovat své rodičovské potřeby. Dítě vás potřebuje jako stabilního průvodce a profesionálního pomocníka, nikoliv jako úzkostlivého rodiče, který se bojí, že o dítě přijde.

DOHODA O VÝKONU PĚSTOUNSKÉ PÉČE, PROVÁZEJÍCÍ ORGANIZACE

Aby pěstoun nezůstal na řešení složitých situací okolo dítěte sám, je povinen uzavřít tzv. Dohodu o výkonu pěstounské péče (dále jen dohoda).

S kým lze dohodu uzavřít

- s místně příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností (dále jen ObÚORP)

Se souhlasem místně příslušného ObÚRP je pak možné dohodu uzavřít také:

- s jakýmkoli ObÚORP
- s krajským úřadem
- s pověřenou osobou.

Pověřenou osobou je organizace, která může na základě pověření krajského úřadu dohody uzavírat. Těmto organizacím budeme zkráceně říkat i v dalším textu *provázející organizace.*

Aktualizovaný seznam provázejících organizací a seznam ObÚRP najdete včetně kontaktů na webových stránkách www.pestounskapecevkk.cz. Seznam kontaktů je také přílohou tohoto informačního balíčku.

Volba provázející organizace

Volba provázející organizace je zcela na vašem uvážení. Pouze upozorňujeme, že v našem kraji je v současné době provázení ze strany ObÚRP a krajských úřadů spíše výjimkou. Praxe provázení se přesouvá na provázející organizace, neboť ty mají více času a možností se svým pěstounům věnovat a tak mohou být jejich služby mnohem kvalitnější.

Dohodu je nutné uzavřít do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o svěření dítěte do pěstounské péče. O případné provázející organizace, se kterými dohodu uzavřete, se však můžete zajímat již v předstihu. Zavolejte jim, sjednejte si schůzku, sledujte jejich stránky, informujte se o jejich činnosti.

Co je obsahem dohody

Dohoda v zásadě upravuje práva a povinnosti jak na straně pěstouna, tak i provázející organizace, která jsou dána zákonem. Mohou to být ale také ta, která si dohodnou obě strany individuálně.

Mezi zákonná práva a povinnosti pěstouna patří:

- Právo na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o dítě, např. při vyřizování osobních záležitostí. *To znamená, že v době, kdy to budete potřebovat, vám provázející organizace zajistí hlídání dítěte.*
- Právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě (v rozsahu alespoň 14 dní, u dítěte staršího 2 let). *Tuto pomoc můžete využít v případě, když budete cítit, že si potřebujete odpočinout a načerpat nových sil.*
- Právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců. *Opět můžete využít v případě potřeby a je důležité vědět, že nemusíte odborníky shánět vlastními silami, ale služba vám bude přímo zprostředkována.*
- Právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti. *Toto právo souvisí s povinností uvedenou níže. Jako pěstoun máte povinnost se vzdělávat. Provázející organizace je tu od toho, aby s vámi konzultovala, v čem přesně máte rezervy, jaké vzdělání se pro vás aktuálně hodí a takové vzdělávání vám vyhledala, případně jinak zajistila, a to bezplatně.*
- Povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hod., v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.
- Povinnost umožnit sledování naplňování dohody. *Tato povinnost se váže především k návštěvám pracovníků provázející organizace ve vaší domácnosti, k jiným schůzkám, k pohovorům se členy domácnosti a dětmi.*
- Povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami blízkými (zejména s rodiči), a to v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte.

ZÁKONY VZTAHUJÍCÍ SE K PĚSTOUNSKÉ PÉČI

Pěstounská péče je upravena v následujících předpisech

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších právních předpisů
- právní předpisy o sociálním zabezpečení (nemocenské a důchodové pojištění pěstounů)

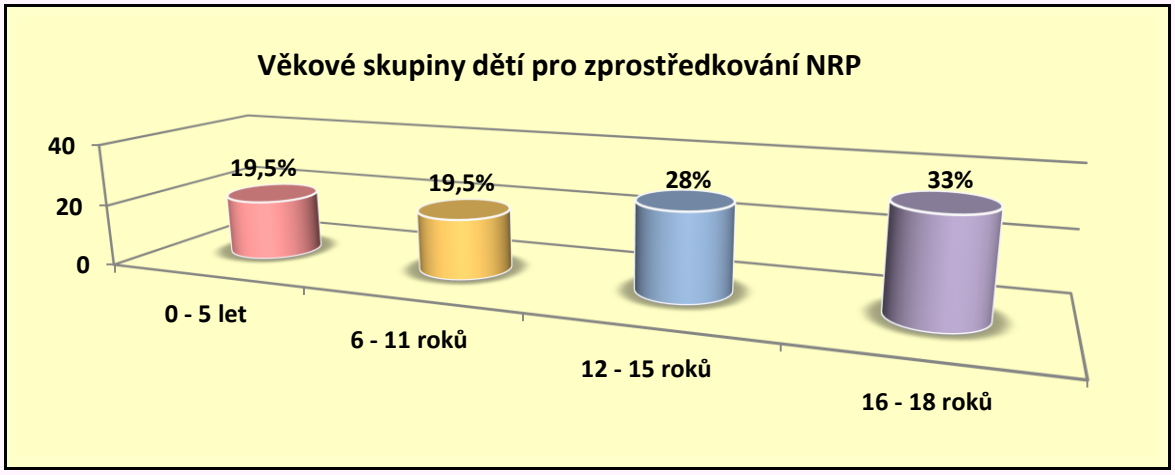
3 PRO JAKÉ DĚTI HLEDÁME PĚSTOUNY?

Stejně tak jako každý zájemce o pěstounskou péči je jedinečný a má své specifické vlastnosti a potřeby, tak i děti, pro které se hledají pěstouni, jsou jedinečné a každé je jiné. V ústavních zařízeních jsou děti různého věku, etnika či hendikepu a záleží jen na možnostech a toleranci zájemce, o jaké dítě je schopen pečovat.

Pokud bychom měli být trochu konkrétní, tak v polovině roku 2015 byla v evidenci dětí Krajského úřadu Karlovarského kraje, pro které je potřeba najít vhodné náhradní rodinné prostředí, polovina dětí většinového etnika, třetina dětí byla romského etnika, necelá desetina poloromského a desetina byla jiného etnika.

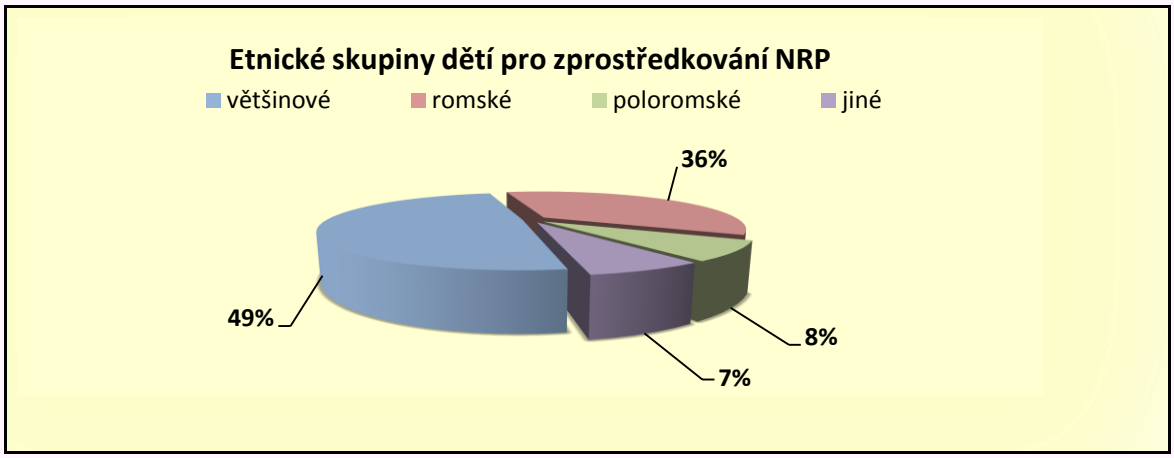
Zdravotní a duševní stránka dětí hraje také klíčovou roli v procesu zprostředkování pěstounské péče. Více než polovina všech dětí v evidenci je zcela zdráva. Často objevující se poruchou je ADHD (porucha pozornosti spojená s pohybovým neklidem), specifické formy poruch učení nebo logopedické vady (vady řeči a výslovnosti).

Graf č.1. Grafické znázornění věkového rozložení dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

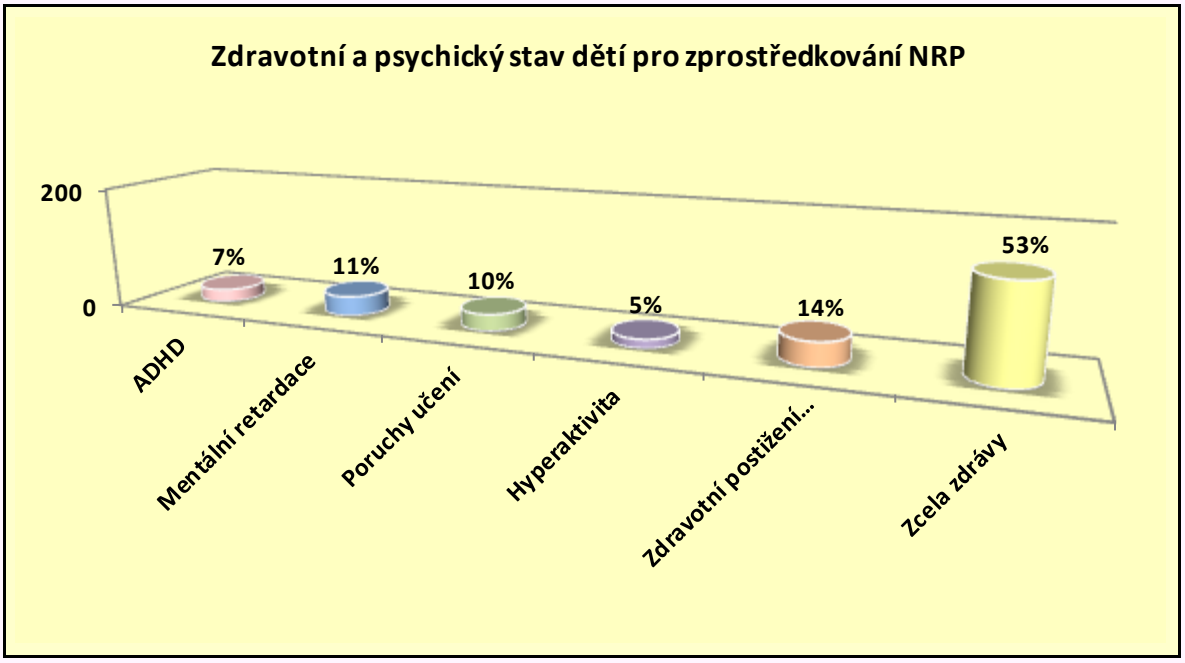
Zdroj: Databáze dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

Graf č.2. Grafické znázornění etnických skupin dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

Zdroj: Databáze dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

Graf č.3. Grafické znázornění výskytu nejčastějších zdravotních a psychických potíží dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

Zdroj: Databáze dětí v evidenci Krajského úřadu Karlovarského kraje

4 KDO SE MŮŽE STÁT PĚSTOUNEM?

Odpověď na tuto otázku bude třeba hledat v úvodu publikace. Pěstounem se může stát každý, kdo má dost odvahy, sil, ale hlavně ten, kdo je pevně rozhodnut pomoci potřebnému dítěti. Níže se budeme ve stručnosti věnovat nejčastěji sledovaným kritériím, přičemž **uváděné informace jsou spíše doporučující a nejsou striktní podmínkou.** Pro zařazení do evidence žadatelů se posuzují všechna kritéria společně. Viz následující kapitola.

Věk

Obecně lze říci, že věk pěstouna by měl být blízký rodičovskému věku přijímaného dítěte. To znamená, že pro malé děti bude ideální věk pěstounů kolem 30-40 let. Pro starší děti lze uvažovat o věku vyšším. Přesto, že pěstounská péče by měla být vždy péčí přechodnou, může se stát, že se podmínky v biologické rodině dítěte neupraví a dítě u vás setrvá do zletilosti. Je nutné vyhnout se rizikům příliš vysokého věku v době dospívání dítěte.

Stav

Pěstouny se mohou stát jak manželský pár, tak samotná žena, či samotný muž. V případě, že se jedná o nesezdaný pár a žadatelem je pouze jeden z tohoto páru, je důležité upozornit na to, že procesem odborného posouzení musí projít i druhý z partnerů, který není žadatelem.

Vzdělání

Vzdělání ani inteligence žadatele není rozhodující. Je však žádoucí, aby pěstoun uměl dobře ošetřit potřeby dítěte, je tedy důležitá tzv. emoční inteligence.

Zaměstnání

Z hlediska povolání se pěstounem může stát každý, od lékařky/lékaře, po prodavačku/prodavače. Důležité je pouze zhodnotit, zda v důsledku pracovní kariéry budete mít dostatek času se dítěti věnovat. Mějte přitom na paměti, že přijaté dítě bude vyžadovat mnohem více pozornosti, trpělivosti a času, než dítě vlastní.

Ekonomická situace

Přijetí dítěte do pěstounské péče s sebou nese i finanční ohodnocení v podobě dávek pěstounské péče. Nelze se však domnívat, že tímto způsobem vylepšíte svůj rodinný rozpočet. Přijaté dítě bude mít značné nároky, s tím je třeba počítat. Odborníci provádějící odborné posouzení se budou jistě zajímat o vaše případné dluhy a exekuce a to se zřetelem na jejich původ. Pokud máte např. hypotéku na dům a řádně ji splácíte, pak, i když reálně dlužíte velkou sumu peněz, je to něco jiného, než když vaše dluhy vznikly v důsledku vašeho nezodpovědného způsobu života.

Důležité je také upozornit na fakt, že dávky pěstounské péče jsou přiznávány až od okamžiku rozhodnutí soudu o svěření dítěte do pěstounské, či předpěstounské péče. Takové rozhodnutí soudu však může trvat i několik měsíců, přičemž dítě již může být fakticky ve vaší péči. Zcela na místě je tedy doporučení k vytvoření určité finanční rezervy, která by mohla případné potřeby dítěte v tomto přechodném období pokrýt, a to ještě před přijetím dítěte.

Rodina

Pokud máte děti, ať již vlastní, nebo svěřené, bude tato skutečnost bedlivě zkoumána. Nově příchozí dítě by mělo být mladší, než nejmladší dítě v rodině. Pro přijetí dalšího člena domácnosti je rovněž velmi významný názor, psychický stav a míra potřeb vlastních dětí. Nezanedbatelný je i postoj širší rodiny a příbuzných, neboť se jedná o nejpřirozenější pomocnou síť, která se kolem pěstounských rodin vytváří. Nepřijetí dítěte by velice komplikovalo výkon pěstounské péče.

Bytové podmínky

Přijímané dítě by mělo mít ve vaší domácnosti své místo, prostor pouze pro sebe, kousek soukromí. Nemusí se nutně jednat o samostatný pokoj, nicméně je žádoucí, aby bylo toto místo alespoň zřetelně odděleno. Zejména v době adaptace dítěte na nové prostředí, bude zřejmě takové místo velice důležité.

Zdravotní stav

Váš zdravotní stav musí být takový, aby neměl zásadní vliv na vaše výchovné a pečovatelské schopnosti a neomezoval vás v běžném způsobu života. Vše se opět posuzuje individuálně.

Tolerance a představa o dítěti

Velice pečlivě zvažujte míru vaší tolerance zejména k etnicitě, náboženským a kulturním odchylkám, zdravotním handicapům a vzdělavatelnosti přijímaného dítěte. V průběhu pohovorů a odborné přípravy budou tato témata jistě podrobně rozebírána. Není však na škodu předem uvážit, zda jste schopni pomoci i dítěti jiného etnika zcela bez výhrad, případně byste raději, aby u takovéhoto dítěte nebyly odlišné etnické znaky příliš výrazné. Rovněž zvažujte, zda jste schopni pečovat o dítě se zdravotním postižením, a pokud ano, jak výrazné zdravotní postižení to může být. Co se týká psychomotorického vývoje dětí, pro které se náhradní rodinná péče vyhledává, je pravděpodobné, že tento bude důsledkem působení ústavní výchovy poněkud opožděn. Položte si otázku, zda jste schopni pomoct dítěti, které bude potřebovat speciální vzdělávací programy a specifický přístup při přípravě na vyučování.

Motivace

V případě dlouhodobé pěstounské péče by měla být motivace žadatelů jednoznačně altruistická. Dítěti je třeba pomoci a s tím do toho žadatel také musí jít. V žádném případě není možné si přijetím dítěte do pěstounské péče kompenzovat biologické rodičovství, touhu po vlastním dítěti, pořízení kamaráda pro vlastní dítě apod. Přijetí dítěte z těchto důvodů přináší obvykle velké potíže v budoucnu.

Spolupráce s týmem odborníků

Na pěstounství je v současné době nahlíženo jako na odbornou profesi. Krom toho, že jako pěstoun budete mít povinnost se pravidelně vzdělávat a být v kontaktu s pracovníkem vámi zvolené *provázející organizace*, budete se také muset stát součástí týmu odborníků, který je kolem dítěte

utvořen. Pravidelně budete v kontaktu s příslušným pracovníkem orgánu-sociálně právní ochrany dětí. Neobejdete se také bez kontaktu s pedagogy, možná také speciálními pedagogy, psychology, dalšími odbornými lékaři a budete se účastnit soudních jednání, či případových konferencí. Není však třeba se této role přehnaně obávat, nebudete na to sami. Po přijetí dítěte si zvolíte *provázející organizaci*, jejíž pracovníci vám budou zajišťovat potřebné odborné zázemí a pomoc. Na vás je pak uvážení, zda jste schopni týmové spolupráce a na škodu nejsou ani vaše organizační schopnosti.

5 JAK SE STÁT PĚSTOUNEM aneb Na co se připravit

Evidenci žadatelů vede v našem kraji Krajský úřad Karlovarského kraje, konkrétně pak oddělení sociálně-právní ochrany dětí v rámci odboru sociálních. Zařazení do této evidence však předchází určitý proces, na který je třeba se připravit.

Krok 1: Příslušný obecní úřad s rozšířenou působností

Proces zařazení do evidence žadatelů začíná běžet na příslušném úřadu obce s rozšířenou působností. Bližší informace k příslušným obecním úřadům s rozšířenou působností najdete včetně kontaktů na konkrétní pracovníky zabývající se náhradní rodinnou péčí (dále jen sociální pracovník) zde www.pestounskapecevkk.cz .

Sociální pracovník vám vydá žádost o zařazení do evidence žadatelů, kterou budete muset vyplnit. Zároveň bude tento pracovník postupně shromažďovat informace o vás a vaší rodině. Tyto údaje jsou pro zprostředkování pěstounské péče nezbytné. Kromě vyplnění několika dalších formulářů počítejte také s osobní návštěvou ve vaší domácnosti, osobním pohovorem s vámi a se všemi členy vaší nejbližší rodiny, a dále se zjišťováním vaší bezúhonnosti, vašeho zdravotního stavu, informací od vašeho zaměstnavatele a vaší ekonomické situace. Samozřejmě je také zjišťováno, jaké dítě si přejete přijmout do pěstounské péče. Nenechte se ovšem těmito otázkami zmýlit. Nejde o to, že by bylo možné si tímto způsobem dítě vybrat, otázky směřují spíše ke zjištění míry vaší tolerance k různým specifickým potřebám dětí, pro které je pěstounská péče vyhledávána.
Po shromáždění všech potřebných informací zhodnotí sociální pracovník vaší situaci a zašle kopie všech dokladů včetně svého vyjádření na výše zmíněný krajský úřad. Tento proces by neměl trvat déle než 3 měsíce.

Krok 2. Krajský úřad Karlovarského kraje

Pracovník krajského úřadu nejprve došlé dokumenty prostuduje, a pokud je potřeba, vyzve vás k upřesnění případných nejasností, či doplnění určitých informací. Zároveň je ihned odeslána vaše lékařská zpráva lékaři pro NRP, který hodnotí váš zdravotní stav ve smyslu možného omezení výchovných a pečovatelských schopností.

Následuje psychologické vyšetření, které zahrnuje obvykle 2-3 sezení. Psychologického vyšetření není třeba se obávat, nezkoumá se IQ, ani znalosti, jde v zásadě o vyloučení případných patologických sklonů osobnosti, které by mohly mít negativní vliv na výchovu přijatých dětí.

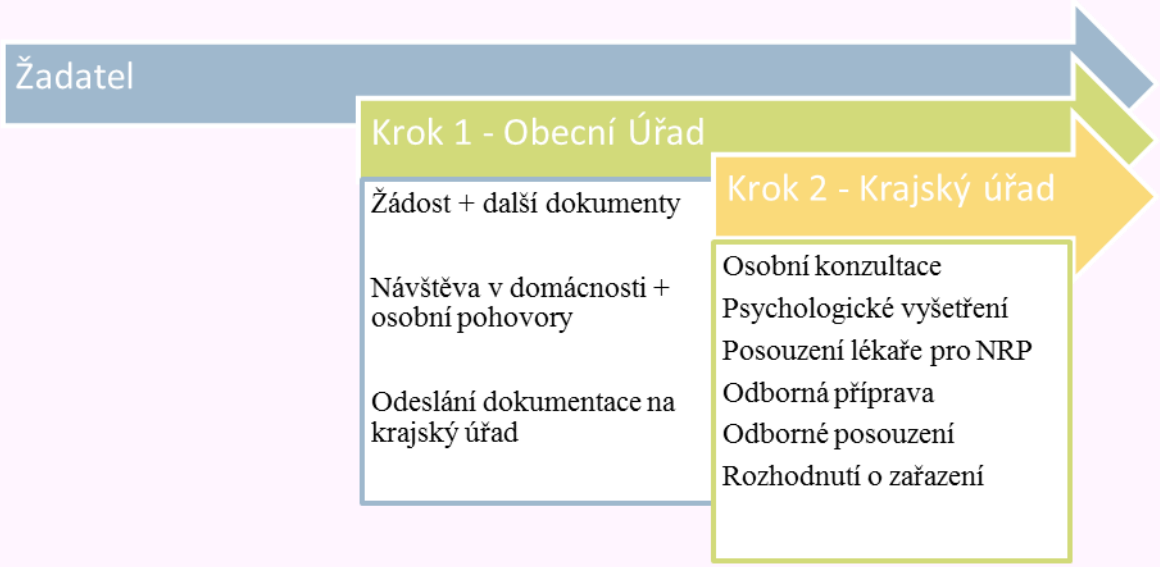
Další součástí procesu je absolvování speciální přípravy k přijetí dítěte do rodiny v rozsahu nejméně 48 hodin. Tuto přípravu zajišťují pro krajský úřad externí dodavatelé. Jedná se o řadu odborníků, kteří vás budou připravovat na možné situace, které mohou po přijetí dítěte do rodiny nastat. Obvykle jsou tyto přípravy koncipovány jako víkendová setkání.

Po splnění výše uvedeného přistupuje pracovník krajského úřadu k tzv. odbornému posouzení žadatele. To znamená, že zhodnotí závěrečné zprávy lékaře pro náhradní rodinnou péči, psychologa pro náhradní rodinnou péči, závěrečnou zprávu z odborné přípravy, vyjádření příslušného sociálního pracovníka a učiní závěr. Výsledkem je potom rozhodnutí krajského úřadu, kterým budete zařazeni do evidence žadatelů, případně bude rozhodnuto o vašem nezařazení.

Tato fáze procesu je poněkud delší, než v prvním kroku. Ani zde nelze přesně říci, jak dlouho tato fáze potrvá. Přibližně však počítejte s dobou 9 měsíců.

Zároveň je třeba upozornit, že výše popsaný proces se nemusí vždy odehrát v tomto sledu. Záleží na mnoha okolnostech, zejména na volných termínech pro psychologické vyšetření a na termínech probíhajících a plánovaných odborných příprav. Může se tedy stát, že dříve než absolvujete psychologické vyšetření, budete zařazeni do kurzu odborné přípravy a naopak. Jakmile obdržíte rozhodnutí o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny, je s vámi jako s pěstouny počítáno. Je důležité podotknout, že se nevybírá dítě pro vás, ale naopak, dětem v evidenci se vybírají vhodní pěstouni. To znamená, že u všech dětí v evidenci jsou hodnoceny jejich aktuální potřeby a zvažuje se, kteří pěstouni jsou schopni tyto potřeby dítěte naplnit. S ohledem na tento princip nelze říci, zda k faktickému přijetí dítěte do vaší rodiny dojde do týdne od zařazení do evidence, či zda budete čekat déle. Vždy záleží na míře tolerance žadatelů. Obecně však lze říci, že Karlovarský kraj je jeden z mála krajů, kde žadatelé nečekají na přijetí dítěte příliš dlouho, tedy obvykle ne déle, než 1 rok.

Grafické znázornění postupu zařazení do evidence žadatelů

6 JAK PROBÍHÁ PÁROVÁNÍ DÍTĚ – PĚSTOUN?

Od chvíle, kdy obdržíte rozhodnutí o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny, čekáte na zazvonění telefonu z krajského úřadu, kterým budete vyzváni k osobní návštěvě a seznámení se s dokumentací dítěte, ke kterému jste byli vybráni jako vhodní pěstouni.

V mezidobí probíhá na krajském úřadu proces tzv. párování. Krajský úřad vede kromě evidence pěstounů také evidenci dětí, kterým je potřeba zprostředkovat pěstounskou péči. Také u dětí probíhá proces odborného posouzení a zjišťují se nenaplněné potřeby dětí. Na základě těchto zjištění potom krajský úřad hledá v evidenci žadatelů takové pěstouny, kteří by potřeby dětí mohli naplnit. Pokud ve své evidenci takové žadatele nenajdou, žádají o spolupráci při vyhledávání ostatní krajské úřady v rámci ČR. Tímto způsobem postupují všechny krajské úřady.

Prakticky může párování vypadat např. takto:

Krajský úřad vede ve své evidenci údaje o osmileté holčičce, která byla ve své rodině fyzicky týrána partnerem matky. V současné době se u holčičky objevují agresivní ataky a občas také epileptické záchvaty. Děvčátko musí pravidelně navštěvovat řadu odborníků z oblasti psychologie a psychiatrie a podstupovat léčebnou terapii. Rovněž je nutné dodržovat pravidelné užívání léků. Holčička potřebuje pevné hranice, ale zároveň přijímající náruč. V závěru odborného posouzení děvčátka je uvedeno, že je nutné vyhledat pěstouny, kteří budou trpěliví, velice klidní, budou mít dostatek času věnovat se dítěti, docházet s ním ke všem odborníkům a řešit těžká traumata z biologické rodiny. Holčička má jednoho z rodičů romského původu, sama je světlé pleti a hnědých vlásků. Pěstouni budou muset být také tolerantní k těmto faktům.

Nad případem uvedeného děvčete se poradí pracovníci krajského úřadu, zařazení jako sociální pracovníci pro náhradní rodinnou péči a psycholog pro náhradní rodinnou péči. V evidenci žadatelů zjistí, že z celé evidence žadatelů byste pro holčičku mohli být vhodní pouze vy. Svolá se tedy širší okruh odborníků, který se podílí na práci s děvčátkem, nebo jeho rodinou. Většinou se takového setkání účastní zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, psycholog, lékař, zástupce sociální služby, pracovník zařízení, ve kterém je dítě umístěno apod. Na tomto jednání se přítomní odborníci definitivně rozhodnou, zda jste pro dítě vhodnými pěstouny, či nikoliv. V případě, že je pro dítě předběžně vytipováno více možných pěstounských rodin, určí se na tomto jednání pořadí, ve kterém budou žadatelé osloveni. Pokud byste vy, jako první vybraní žadatelé, nechtěli, nebo nemohli dítě přijmout, osloví se v pořadí další žadatelé.

Následuje již výše zmíněný telefonát a osobní schůzka na krajském úřadu, kde se seznámíte s kompletní rodinnou, zdravotní, vývojovou a sociální anamnézou dítěte. Zde je třeba upozornit, že ne vždy má krajský úřad k dispozici všechny údaje o rodině dítěte. Pokud rodiče neznáme, velmi těžko se taková anamnéza sestavuje.

Pokud ze strany žadatelů, tedy vás, není žádná překážka, obdržíte pravděpodobně ihned na místě tzv. oznámení o vhodnosti, kde jsou uvedeny údaje o dítěti a o dalším postupu. Na základě tohoto oznámení máte možnost se s dítětem osobně seznámit. V oznámení je také uveden kontakt na osobu, která toto seznámení zprostředkuje.

Po seznámení s dítětem, pokud nenastanou žádné potíže, můžete ihned podat návrh k soudu na svěření dítěte do pěstounské, či předpěstounské péče. Tento návrh musíte podat do 30 dnů ode dne, kdy převezmete oznámení o vhodnosti.

Soudní proces je poměrně složitá záležitost, nelze jej zjednodušeně popsat několika slovy. Praxe jednotlivých soudů je odlišná, proto ani nelze říci, jak dlouho soudní řízení potrvá. S ohledem na tento stav doporučujeme, abyste si co nejdříve vybrali *provázející organizaci*, se kterou uzavřete dohodu, a tato organizace vás může podpořit již v této fázi. Některé z organizací vám dokonce pomohou sepsat návrh k soudu a provedou vás soudním procesem. Pokud se toto nepodaří, je na místě využít pomoci příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Jakmile je soudní řízení skončeno a soud rozhodne, od kterého dne bude dítě ve Vaší pěstounské péči, můžete požádat o dávky pěstounské péče, případně o další dávky z jiných systémů. Více o finančním zabezpečení pěstounů viz kapitola 6. a příloha č. 1. této příručky.

Krátce zde také zmíníme, že dítě lze převzít do faktické péče ještě před rozhodnutím soudu. Lze to však pouze v určitých situacích.

V průběhu soudního řízení bude probíhat tzv. navazování dítěte. Dítě, které hodláte přijmout do své péče, si na vás musí zvyknout a vy se musíte naučit o něj pečovat. Tento proces je opět velmi individuální a záleží na mnoha kritériích, z nichž nejdůležitější jsou věk dítěte, jeho předchozí umístění, jeho dosavadní kontakty s biologickou rodinou, vzdálenost umístění dítěte od vašeho bydliště apod. V tomto procesu považujeme pomoc orgánu sociálně-právní ochrany dětí, či provázející organizace, za stěžejní. Tyto organizace jsou objektivním prvkem v procesu a mohou nezaujatě posoudit frekvenci a kvalitu jednotlivých kontaktů s dítětem a doporučovat další postup.

7 CO SE DĚJE PO PŘEVZETÍ DÍTĚTE aneb autentická zkušenost pěstounů z Karlovarského kraje

O svých pocitech z období po převzetí dítěte do pěstounské péče, se s námi podělil jeden pěstounský pár z Karlovarského kraje:

„Jakmile dítě převezmete, počítejte s tím, že se vám změní svět, a to doslova.

Kromě toho, že vás na začátku čeká hora formulářů a lítání po úřadech, shánění dětského lékaře, tak jsou tu ale i mnohem příjemnější věci. Můžete znovu „bez výčitek“ sledovat večerníček nebo raníček.

Ale teď vážně. Pěstounství není lehká profese, ale budete z ní mít dobrý pocit. Na pěstounství jsme museli připravit i své okolí – rodinu a hlavně zvídavé sousedy, aby nebyli překvapení, že se u nás doma najednou objeví dítě. Musíme se přiznat, že jsme zatím nezaznamenali žádnou negativní reakci na naše rozhodnutí pomoci dítěti, které nemůže vyrůstat ve své vlastní rodině.

Pokud bych měl zdůraznit největší obtíž, se kterou se můžete při výkonu pěstounské péče potkat, tak bych zmínil rozhodování o věcech týkajících se dítěte. Pěstoun totiž není zákonný zástupce dítěte, takže pokud chcete dítěti například pořídit cestovní pas nebo občanský průkaz, je potřeba souhlas rodiče, což občas může být nadlidský výkon. Ale vše je řešitelné. Co naopak lze považovat za největší odměnu pro pěstouna? Když vám dítě řekne: „Mám tě rád“, a pokud ještě nemluví, tak že chce k vám do náruče, obejme vás, nebo když spadne, utíká za vámi pro pofoukání.“

8 DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE a další hmotné zabezpečení pěstouna

Pěstounská péče je finančně podporovaná státem dávkami pěstounské péče, které jsou upraveny v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

MEZI DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE PATŘÍ:

- Příspěvek na úhradu potřeb dítěte
- Odměna pěstouna
- Příspěvek při převzetí dítěte
- Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla
- Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Konkrétní výše dávek pěstounské péče viz **příloha č. 1**

KDE SE VYPLÁCÍ DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE:

Všechny dávky pěstounské péče vyplácí místně příslušná krajská pobočka Úřadu práce České republiky. V našem kraji je takových poboček celkem 7 a sídlí ve všech obcích s rozšířenou působností. Více informací o provozu těchto poboček, včetně kontaktů, naleznete na uvedených webových stránkách:

Aš	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/as
Cheb	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/cheb
Sokolov	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/sokolov
Kraslice	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/kraslice
Mariánské Lázně	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/marianske_lazne
Karlovy Vary	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/karlovy_vary
Ostrov	http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/kvk/kop/ostrov

DALŠÍ HMOTNÉ ZABEZPEČENÍ PĚSTOUNŮ

Kromě dávek pěstounské péče má pěstoun, za splnění zákonem stanovených podmínek, také nárok na peněžitou pomoc v mateřství či rodičovský příspěvek.

PENĚŽITÁ POMOC V MATEŘSTVÍ (PPM)

Zjednodušeně lze říci, že pro nárok na tuto dávku musíte být v pracovním poměru a musíte splnit podmínku odvádění nemocenského pojištění po dobu 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech před nástupem na PPM.

Doba, po kterou lze PPM čerpat, je ve většině případů 22 týdnů. Výše PPM činí 70 % redukovaného denního vyměřovacího základu za kalendářní den.

Více o výplatě a žádosti PPM naleznete na:

http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/penezita-pomoc-v-materstvi.htm

RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK (RP)

Pokud by pěstoun z jakéhokoli důvodu neměl nárok na PPM, může požádat o rodičovský příspěvek (dále jen RP). Nárok na rodičovský příspěvek má rodič (pěstoun), který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, a to až do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč, nejdéle však do 4 let věku dítěte. Rodič (pěstoun) si může zvolit některou ze třech výší RP – 3 800 Kč, 7 600 Kč nebo 11 500 Kč, a to v závislosti na požadované délce čerpání RP a ve vazbě na denní vyměřovací základ.

Více o výplatě a žádosti RP naleznete na:
http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp

VZOROVÝ PŘÍKLAD VÝPOČTU DÁVEK PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Pěstoun má v pěstounské péči jedno osmileté dítě.

Odměna pěstouna při péči o jedno dítě	8.000,- Kč
Sociální pojištění (6,5%)	- 520,- Kč
Zdravotní pojištění (4,5%)	- 360,- Kč
15 % daň z tzv. superhrubé mzdy	- 1.620,- Kč
ČISTÁ ODMĚNA (bude poukázáno měsíčně na účet)	**5.500,- Kč**

Pozn.: *Superhrubá mzda vychází z hrubé mzdy zaměstnance, ke které se přičítá zdravotní (9 %) a sociální pojištění (25 %) zaměstnavatele. Výsledkem je částka, která se zaokrouhlí na stovky nahoru. Z této částky se dle Zákona o daních z příjmů následně počítá záloha na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (15 %).*

Kromě odměny pěstouna, bude pěstoun měsíčně dostávat ještě příspěvek na úhradu potřeb dítěte ve výši 5.500,- Kč. Pěstoun má také nárok na jednorázovou dávku při převzetí dítěte v tomto konkrétním případě ve výši 9.000,- Kč

V příkladu jsou použity částky vycházející z platné legislativy v době tvorby tohoto informativního balíčku. Aktuální částky naleznete vždy v příloze č. 1.

9 KONTAKTY

Jak jsme již popsali, celý proces zprostředkování pěstounské péče začíná u sociální pracovnice/sociálního pracovníka pro náhradní rodinnou péči na příslušném obecním úřadu obce s rozšířenou působností (dle místa vašeho trvalého bydliště), odboru sociálních věcí.

Informace k pěstounské péči vám také mohou poskytnout pracovníci odboru sociálních věcí Krajského úřadu Karlovarského kraje na adrese Závodní 353/88, 360 06 Karlovy Vary (budova C).

O informace k pěstounské péči můžete také požádat **organizace pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí** působící v Karlovarském kraji.

Pro možnost pružnější aktualizace uvádíme seznam kontaktů všech výše zmíněných institucí, včetně konkrétních osob, na které je možné se obracet, v příloze č. 2 této brožury.

HLEDÁME

- pěstouna ochotného poskytnout pomoc, podporu a zázemí dítěti,
- pěstouna, který se nebojí aktivní spolupráce s dalšími odborníky,
- pěstouna, který je ochoten se nadále vzdělávat a je otevřen novým řešením.

www.kr-karlovarsky.cz
www.pestounskapecevkk.cz
Pěstounská péče v KK

Materiál vznikl za podpory mezinárodní organizace Lumos

LUMOS
Pomáháme dětem. Nabízíme řešení.